

MUCF kortrapport:
**Ungas
upplevelser
av näthat**

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2021

Webb: www.mucf.se

Omslagsfoto: mikoto.raw photographer/Pexels

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund till rapporten	5
Enkätundersökning om näthat i Sverige	5
Unga utsätts för näthat i samma utsträckning som övriga befolkningen	6
Näthatet handlar främst om etnicitet, diskriminering och integration	6
Samtalsklimatet på nätet upplevs vara för hårt	7
Näthat gör att många unga undviker att ta ställning i samhällsfrågor	8
Unga anser inte att näthatet är ett lika stort hot mot demokratin som äldre	9
Tjejer påverkas mer av näthat än killar	10
Referenser	11
Tabellbilaga	12

Sammanfattning

Unga utsätts för näthat i lika stor utsträckning som äldre i befolkningen, i båda grupperna har 7 procent utsatts det senaste året. Vanligast är att bli utsatt för näthat som privatperson, både bland unga och bland äldre.

Unga tycker i mindre utsträckning än äldre att näthat är ett hot mot demokratin. 42 procent bland unga tycker att näthat är ett ganska eller mycket stort hot mot demokratin, bland de äldre i befolkningen är andelen 65 procent. Bland äldre i befolkningen är andelen som tycker att näthat är ett mycket stort hot mot demokratin betydligt större än bland unga.

Det finns flera skillnader mellan hur unga tjejer och killar upplever samtalsklimatet på nätet och hur de påverkas av det, även om utsattheten för näthat är lika stor. Tjejer tycker i större utsträckning att samtalsstenen online är för hård, medan killar i större utsträckning tycker att man måste tåla ett hårt språk online. Tjejer undviker i större utsträckning att ta ställning i samhällsfrågor online av oro för att bli utsatta. Tjejer tycker också i större utsträckning att näthat är ett hot mot demokratin än killar.

Både unga och äldre i befolkningen uppger att näthat i samhället oftast handlar om etnicitet eller diskriminering eller om immigration, invandring eller integration. Men det finns också skillnader i vad man tycker att näthat handlar om. Bland unga är det vanligare att svara att näthatet handlar om sexuell orientering eller om jämställdhet jämfört med äldre. Äldre svarar å andra sidan i högre utsträckning att det handlar om immigration, invandring eller integration eller om religion eller trosuppfattning.

Både bland unga och äldre tycker majoriteten att samtalsklimatet på sociala medier är för hårt. Jämförelsevis är det bara en mycket liten andel som tycker att det är för hårt i vardagliga möten, där anser de allra flesta istället att samtalsklimatet är bra.

Majoriteten både bland unga och äldre tycker att man inte ska behöva tåla hårt språk och förolämpningar när man är online. Men andelen som tycker att man inte ska behöva tåla hårt språk är lägre bland unga jämfört med de äldre i befolkningen. I båda åldersgrupperna är det dock en mycket liten andel som tycker att man ska behöva tåla hårt språk.

Hälften både bland unga och äldre svarar att de inte alls är oroliga att få kränkande kommentarer när de lägger upp innehåll på sociala medier. Det är däremot en större andel som svarar att de i någon mån undviker att ta ställning i olika frågor för att undvika att bli utsatta. Som jämförelse är det bara 4 procent bland unga som är ganska eller mycket oroliga att få kränkande kommentarer, men 30 procent undviker i ganska eller hög utsträckning att ta ställning i olika frågor på nätet. Så även om endast en liten andel upplever oro är andelen som anpassar sitt beteende online större. Denna skillnad i oro och beteende går att se både bland unga och den äldre befolkningen.

Bakgrund till rapporten

Med denna rapport vill Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) lyfta fram ny kunskap om utsattheten för näthat bland unga i befolkningen. Näthat riktat mot de som uttrycker sig i det offentliga rummet är allvarligt eftersom det riskerar att tysta röster, vilket på sikt kan det leda till att mångfalden av röster som hörs minskar och kan därmed vara ett hot mot demokratin.

MUCF har tidigare undersökt utsattheten för hot och hat bland civilsamhällets organisationer. Studien visade att ungefär var tionde ideell förening uppger att de, eller dess medlemmar, har blivit utsatta för hot och hat kopplat till föreningens verksamhet under de senaste 12 månaderna. Den visade också att förekomsten av hot och hat leder till att ideella föreningar avstår från att bedriva verksamhet och uttrycka åsikter på grund av rädsla (MUCF 2021).

Andra studier har visat att ungefär hälften av de som svarade i en enkät till svenska ungdomsorganisationer blivit utsatta för hot och hat och att andelen ökat sedan 2017 (LSU 2020). Vi vet också att oberoende opinionsbildare och engagerade i civilsamhället har vittnat om förekomst av hot och hat samt hur detta kan leda till att de avstår från att skriva om vissa frågor (Civil Rights Defenders 2019). Den senaste Volontärbarometern visade att ungefär en av tio som sökt volontäruppdrag utsatts för hot och hat kopplat till sitt engagemang under 2019 (Volontärbyrån 2020).

Men kunskapen om utsattheten för hot och hat i befolkningen är fortfarande begränsad. Det saknas exempelvis en bredare bild av hur förekomsten av näthat ser ut ibland unga. MUCF har ett pågående uppdrag att göra en kvantitativ kartläggning av omfattning och konsekvenser av trakasserier, hot och våld som riktas mot det civila samhällets organisationer. Som ett komplement till det arbetet har myndigheten även tagit fram denna kortrapport med syfte att beskriva ungas utsatthet för näthat. Underlaget till rapporten kommer från en enkät som tagits fram av Insight Intelligence, i samverkan med MUCF, Trygg Hansa, TietoEVERY och Göteborgs stad (se Insight Intelligence 2021).

Enkätundersökning om näthat i Sverige

Denna rapport är framtagen utifrån material som samlats in i en enkätundersökning som kartlägger näthat i Sverige år 2021. Enkäten genomfördes genom intervjuer under juni och juli 2021 med personer framtagna genom Sifos slumpmässigt rekryterade webbpanel. Den demografiska sammansättningen är representativ för Sverige och sammanfattas i tabell 1 nedan.

Tabell 1: Enkätens respondenter uppdelat på kön och ålder.

Alder/kön	Män	Kvinnor	Alla
16-25	102	142	244
26-45	156	164	320
46-55	122	119	241
56-70	114	116	230
Alla åldrar	494	541	1035

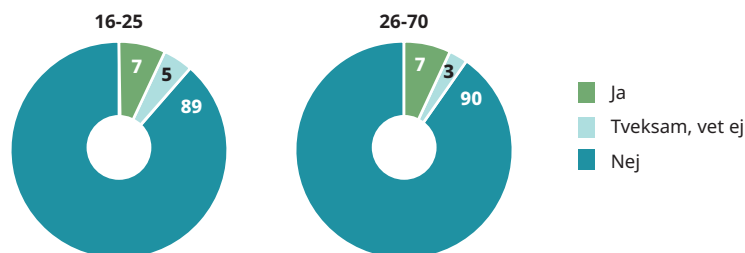
Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

I de resultat som presenteras i denna rapport jämförs ungas svar med äldres. Grupperna som jämförs definieras som

- unga: 16–25 år
- äldre: 26–70 år.

Unga utsätts för näthat i samma utsträckning som övriga befolkningen

Sju procent av befolkningen i åldrarna 16–25 år har utsatts för näthat de senaste 12 månaderna (Figur 1). Detta skiljer sig inte från utsatthet bland den äldre befolkningen (26–70 år), där andelen också är sju procent. Det är en något högre andel unga jämfört med äldre som är tveksamma eller inte vet om de blivit utsatta för näthat¹. Av de som blivit utsatta för näthat är det vanligast att svara att man blivit utsatt någon gång i halvåret (46 procent) eller någon gång i månaden (30 procent).

Figur 1: Har du utsatts för näthat de senaste 12 månaderna? Efter ålder. Procent. Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

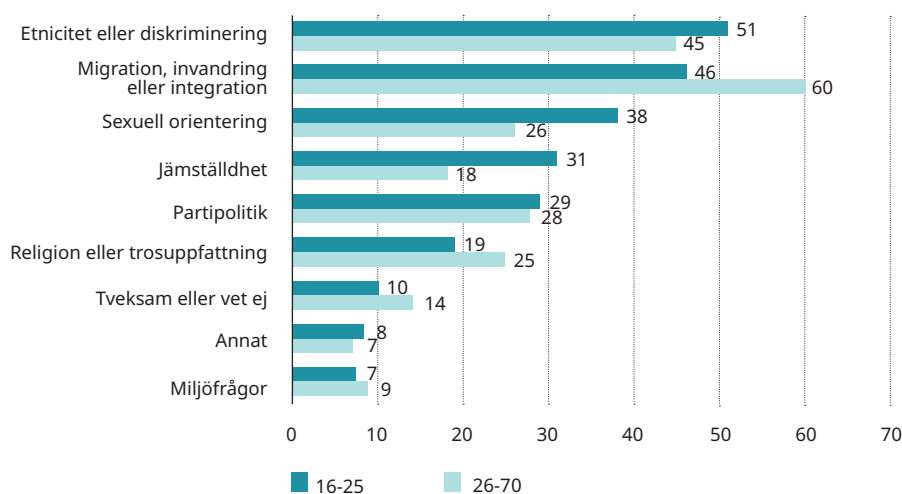
Bland de som svarar att de utsatts för näthat är det vanligast att bli utsatt som privatperson, både bland unga och äldre. Det är 81 procent av de som utsatts som svarar att det skett som privatperson. Det är en högre andel bland de äldre (24 procent) jämfört med de yngre (12 procent) som utsatts i samband med engagemang i organisationer eller i föreningsliv.

Näthatet handlar främst om etnicitet, diskriminering och integration

Unga och äldre har en liknande bild av vilka samhällsfrågor som näthat främst handlar om. Unga upplever att näthat i samhället främst handlar om etnicitet eller diskriminering, vilket ungefär hälften svarar (Figur 2). Det är en lika hög andel bland de äldre som svarar att näthat främst handlar om etnicitet eller diskriminering. Många tycker också att näthat fokuserar på immigration, invandring eller integration och det är vanligare bland äldre (60 procent) jämfört med unga (46 procent) att svara det. Det är istället vanligare att unga upplever att näthat handlar om sexuell orientering (38 procent) eller jämställdhet

¹ De skillnader mellan unga och äldre som lyfts fram i rapporten är statistiskt säkerställda och testade på 95-procentig signifikansnivå.

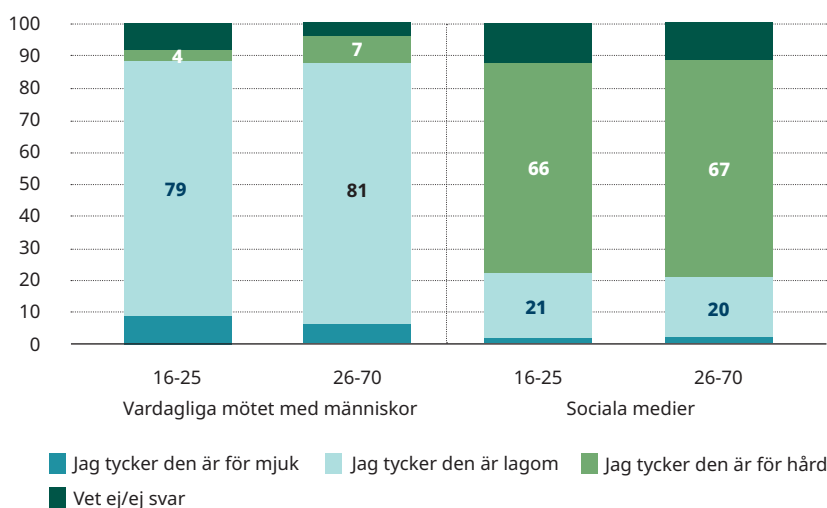
(31 procent) jämfört med äldre (26 och 18 procent). Däremot är det en något lägre andel bland unga (19 procent) jämfört med äldre (25 procent) som tycker näthatet handlar främst om religion eller trosuppfattning.

Figur 2: Vad upplever du att näthat i samhället främst handlar om? Efter ålder. Procent. Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

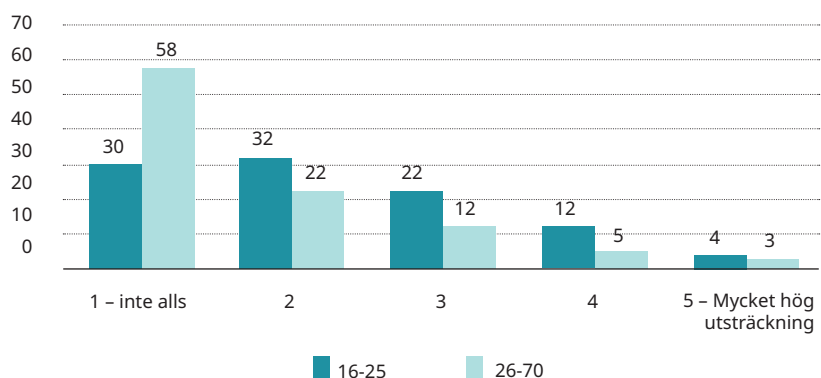
Samtalsklimatet på nätet upplevs vara för hårt

Majoriteten av befolkningen tycker att samtalstonen är lagom i det vardagliga mötet med människor, men att den är för hård på sociala medier (Figur 3). Bland unga anser 66 procent att samtalstonen är för hård på sociala medier, jämfört med 4 procent som tycker att den är för hård i vardagliga möten med andra. Det finns inga skillnader mellan hur unga och den äldre åldersgruppen upplever samtalstonen i vardagliga möten eller på sociala medier.

Figur 3: Vad anser du om samtalstonen i det vardagliga mötet med andra människor och i sociala medier? Efter ålder. Procent. Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

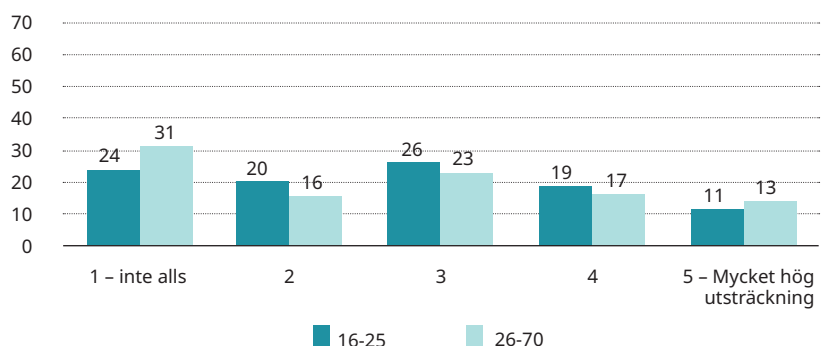
Majoriteten av befolkningen tycker inte att man ska behöva tåla hårt språk och förolämpningar online (svarar ett eller två) (Figur 4). Men andelen som tycker att man inte ska behöva tåla hårt språk är lägre bland unga (62 procent) jämfört med de äldre i befolkningen (80 procent). I båda åldersgrupperna är det däremot en mycket liten andel som anser att man ska behöva tåla hårt språk (omkring fyra procent). Skillnaderna mellan unga och äldre finns istället gällande om man inte ska tåla det över huvud taget (svarar ett eller två) eller i viss mån (svarar tre eller fyra).

Figur 4: I vilken utsträckning anser du att man måste tåla ett hårt språk, och ibland även förolämpningar, när man är online? Efter ålder. Procent.
 Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

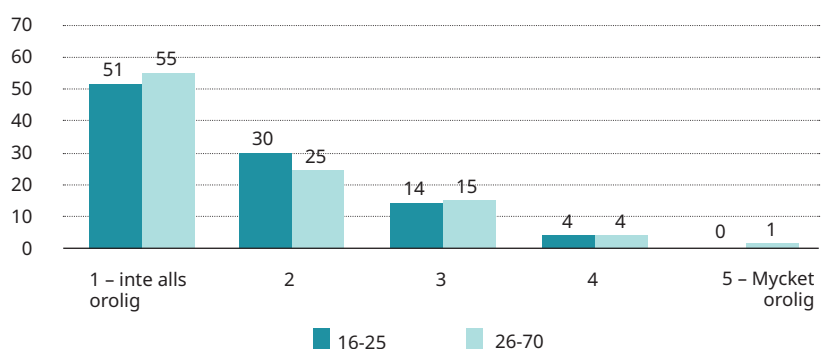
Näthat gör att många unga undviker att ta ställning i samhällsfrågor

Oro för att utsättas för näthat gör att en del undviker att ta ställning i olika samhällsfrågor på nätet (Figur 5). Bland unga är det nästan åtta av tio som på grund av oro för näthat i någon utsträckning undviker att ta ställning. Men det är enbart var tionde ung person som svarar att de undviker ställningstagande i mycket hög utsträckning. Det finns inga skillnader mellan unga och den äldre åldersgruppen när det gäller andelen som undviker att ta ställning.

Figur 5: I vilken utsträckning undviker du att ta ställning i olika samhällsfrågor på nätet, av oro för att utsättas för näthat? Efter ålder. Procent.
 Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Ungefär hälften av befolkningen är inte alls oroliga för att få kränkande kommentarer när de lägger upp innehåll på sociala medier och detta gäller både unga och äldre (Figur 6). Ett annat sätt att se på det är att en ungefär lika hög andel (knappt hälften av befolkningen) som i någon utsträckning oroar sig för kränkande kommentarer. Samtidigt är det bara omkring en procent som uppger att de är mycket oroliga för att få kränkande kommentarer. Det finns inga skillnader mellan hur unga och äldre svarat på frågan om oro för att få kränkande kommentarer.

Figur 6: Hur orolig är du för att få kränkande kommentarer när du lägger upp innehåll på sociala medier? Efter ålder. Procent.

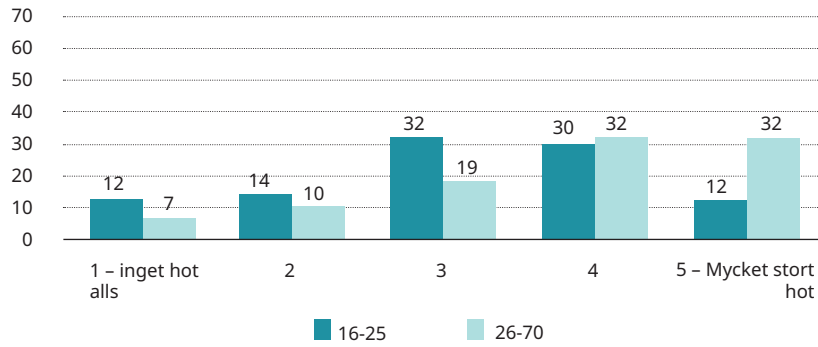
Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Kommentar: Personer som uppger att de aldrig lägger upp innehåll har exkluderats (ungefär 20 procent).

Resultaten innebär att även om endast en liten andel av befolkningen upplever oro för näthat när de använder sociala medier, är andelen som anpassar sitt beteende online större. Som jämförelse är det bara 4 procent bland unga som är ganska eller mycket oroliga att få kränkande kommentarer, men 30 procent undviker i ganska eller hög utsträckning att ta ställning i olika frågor på nätet. Denna skillnad i oro och beteende går att se både bland unga och den äldre befolkningen.

Unga anser inte att näthatet är ett lika stort hot mot demokratin som äldre

Unga upplever inte att näthat är ett hot mot demokratin i lika stor utsträckning som äldre gör (Figur 7). Ungefär 90 procent av de svarande upplever att näthat är ett hot mot demokratin i någon utsträckning och denna andel är ungefär lika stor för unga och äldre. Däremot är andelen som tycker att näthatet är ett stort hot mot demokratin (innebär svar fyra eller fem) större bland äldre (65 procent) jämfört med unga (42 procent). Det finns också en viss skillnad mellan hur kvinnor och män svarar på frågan. Kvinnor (både unga och äldre) tycker i högre utsträckning att näthat är ett hot mot demokratin jämfört med män.

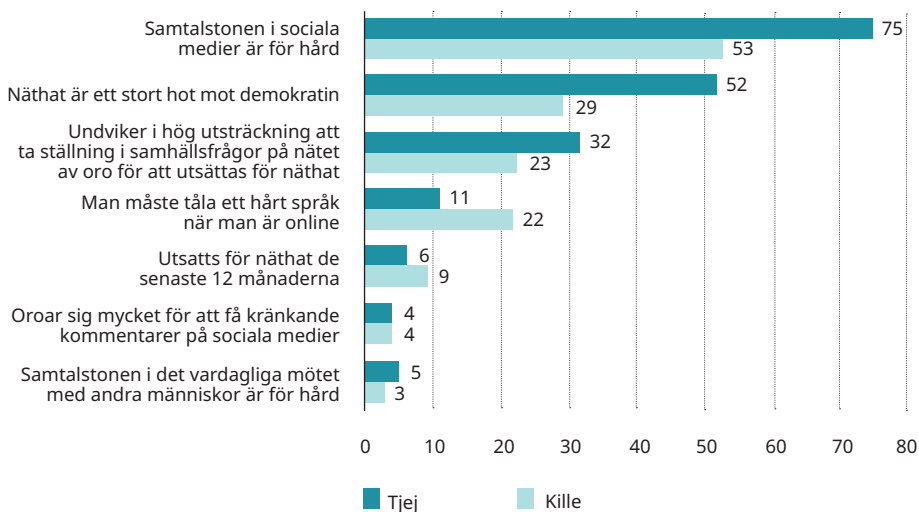
Figur 7: I vilken utsträckning anser du att näthat är ett hot mot demokratin idag? Efter ålder. Procent.

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Tjejer påverkas mer av näthat än killar

Det finns flera skillnader mellan hur unga killar och tjejer upplever samtalsklimatet på nätet och hur de påverkas av det, även om utsattheten för näthat är lika stor oavsett kön. I figur 8 nedan sammanfattas de skillnader som finns mellan killar och tjejers upplevelser av näthat. Vi ser att:

- Tjejer (75 procent) anser i större utsträckning än killar (53 procent) att samtalstonen på sociala medier är för hård.
- Tjejer tycker i större utsträckning (52 procent) än killar (29 procent) att näthat är ett stort hot mot demokratin.
- Det är vanligare bland tjejer (32 procent) att svara att de i hög uträkning undviker att ta ställning i olika samhällsfrågor online på grund av oro att utsättas för näthat jämfört med killar (23 procent).
- Killar tycker i större utsträckning (22 procent) än tjejer (11 procent) att man ska tåla ett hårt språk online.
- Det finns inga könsskillnader i utsatthet för näthat, oro för kränkande kommentarer eller upplevelsen av samtalstonen i vardagliga möten.

Figur 8: Ungas upplevelser av näthat. 16-25 år. Efter kön. Procent.

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Referenser

Civil Rights Defenders (2019). *När samhället tystnar*.

Insight Intelligence (2021). *Näthat i Sverige. Svenska folkets relation till näthat 2021*.

MUCF (2021). *Hot och hat bland ideella föreningar. MUCF kortrapport*.
Växjö: Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor.

LSU (2020). *Vi sluter oss inåt*. Sveriges ungdomsorganisationer.

Volontärbyrån (2020). *Volontärbarometern – Rapport om ideellt engagemang 2020*.

Tabellbilaga

Denna tabellbilaga innehåller svaren på de enkätfrågor som redovisas i rapporten, uppdelade på kön och ålder. Tabellerna innehåller både siffror som är och inte är statistisk säkerställt skilda mellan grupper med avseende på ålder och/eller kön.

Tabell 1: Har du utsatts för näthat de senaste 12 månaderna? Efter ålder och kön. Procent.

Ålder	16-25		26-70	
	Kille	Tjej	Man	Kvinna
Ja	9	6	9	6
Nej	85	91	88	93
Tveksam/vet ej	6	4	4	2

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Tabell 2: Vad upplever du att näthat i samhället främst handlar om? Efter ålder och kön. Procent.

Ålder	16-25		26-70	
	Kille	Tjej	Man	Kvinna
Miljöfrågor	5	8	10	7
Migration, invandring eller integration	41	49	61	58
Jämställdhet	25	36	13	22
Sexuell orientering	31	43	24	29
Partipolitik	34	25	31	26
Etnicitet eller diskriminering	44	56	42	48
Religion eller trosuppfattning	16	21	30	20
Annat	8	8	7	8
Tveksam, vet ej	13	8	11	16

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Tabell 3: Vad anser du om samtalstonen i det vardagliga mötet med andra människor och i sociala medier? Efter ålder och kön. Procent.

<i>Vardagliga mötet med andra människor</i>					
Kön	Ålder	Jag tycker att den är för mjuk	Jag tycker att den är lagom	Jag tycker att den är för hård	Vet ej/ej svar
Kille	16-25	13	74	3	11
Man	26-70	11	79	6	4
Tjej	16-25	6	82	5	6
Kvinna	26-70	3	84	8	6
<i>Sociala medier</i>					
Kön	Ålder	Jag tycker att den är för mjuk	Jag tycker att den är lagom	Jag tycker att den är för hård	Vet ej/ej svar
Kille	16-25	2	28	53	17
Man	26-70	3	22	64	11
Tjej	16-25	1	16	75	8
Kvinna	26-70	2	18	70	10

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Tabell 4: I vilken utsträckning anser du att man måste tåla ett hårt språk, och ibland även förolämpningar, när man är online? Efter ålder och kön. Procent.

Alder	16-25		26-70	
Kön	Kille	Tjej	Man	Kvinna
1 Inte alls	23	35	47	68
2	29	34	24	20
3	26	20	16	8
4	16	8	8	3
5 Mycket hög utsträckning	6	3	5	1

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Tabell 5: I vilken utsträckning undviker du att ta ställning i olika samhällsfrågor på nätet, av oro för att utsättas för näthat? Efter ålder och kön. Procent.

Alder	16-25		26-70	
Kön	Kille	Tjej	Man	Kvinna
1 Inte alls	33	17	39	22
2	23	18	17	15
3	19	30	20	26
4	17	20	14	20
5 Mycket hög utsträckning	7	14	9	17

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Tabell 6: Hur orolig är du för att få kränkande kommentarer när du lägger upp innehåll på sociala medier? Efter ålder och kön. Procent.

Alder	16-25		26-70	
Kön	Kille	Tjej	Man	Kvinna
1 Inte alls orolig	56	47	58	52
2	28	31	24	25
3	12	17	13	18
4	5	4	5	4
5 Mycket orolig	0	1	1	1

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

Tabell 7: I vilken utsträckning anser du att näthat är ett hot mot demokratin idag? Efter ålder och kön. Procent.

Alder	16-25		26-70	
Kön	Kille	Tjej	Man	Kvinna
1 Inget hot alls	19	6	13	2
2	24	7	13	7
3	28	35	19	18
4	16	41	30	34
5 Mycket stort hot	13	11	26	39

Källa: Insight Intelligence, enkät om näthat i Sverige 2021

HÄR VÄXER KUNSKAP FRAM

På Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är ungas villkor och civilsamhällets förutsättningar i fokus. Här växer kunskap fram som beslutsfattare använder när de prioriterar insatser för unga och för civilsamhället. Vi sprider kunskapen i mötet med människor, på såväl nationell som europeisk nivå. Vi fördelar också statsbidrag som ger små och stora organisationer möjlighet att genomföra sin verksamhet. Det ger också unga möjlighet att arbeta som volontär, studera eller praktisera i ett annat europeiskt land.

